

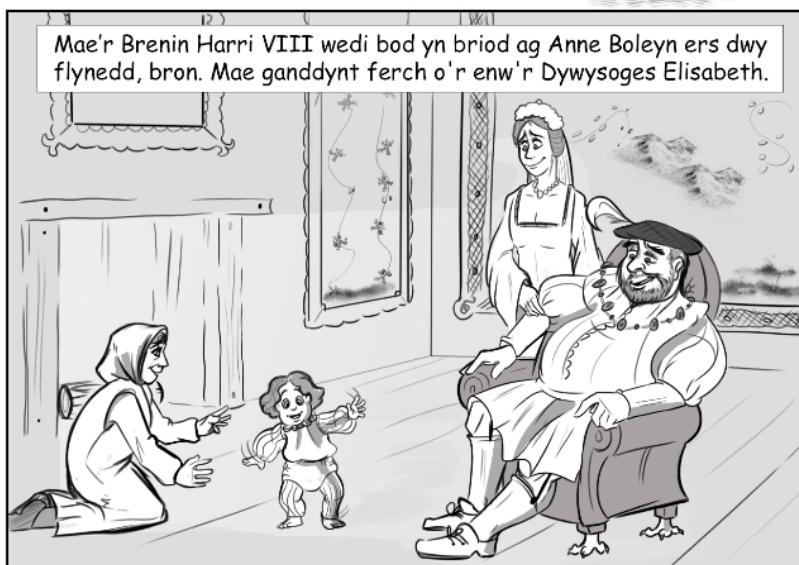
Crewyr Cadw: Comics

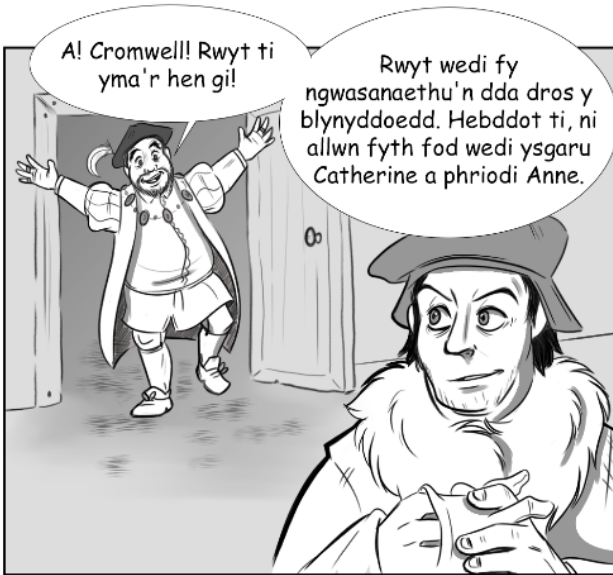

Diddymu'r mynachlogydd Abaty Tyndyrn

Cyfarwyddwr Celf: Nick Price
Inciwr: Lauren Dix
Cynhyrchwyd gan: Turnip Starfish Limited

Diddymu'r mynachlogydd - Abaty Tyndyrn

Iawn, iawn, rwyf wedi dy alw di yma heddiw oherwydd mae'n dal i fod yn rhwystredigaeth i mi fod ein mynachlogydd ac abatai mor gyfoethog. Ti yw fy ngyfraith. A oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud?

Rwyf am roi teitl pwerus i'r ddeddf, er mwyn adlewyrchu'r pŵer newydd fydd gen i.

O 1534 ymlaen, bu'r Brenin Harri VIII a Thomas Cromwell yn gyson yn ceisio ffyrdd cyfreithiol o gymryd arian oddi wrth yr Eglwys, a hynny er budd y Goron.

Abaty Tyndyrn, Sir Fynwy, Cymru.

Yr Abad Wyche!
Yr Abad Wyche...

Mae llythyr wedi
cyrraedd - mae un o ddyonion
Cromwell eisiau asesu ein
habaty yn Nhyndyrn!

Allwn ni eu gwrthod?

Na allwn, Frawd...

Os gall y Brenin
Harri dorri pen ei
ganghellor am
beidio ufuddhau
i'r newidiadau i'r
eglwys, ni fydd
yn meddwl dim
am gymryd fy un
i!

Y flwyddyn 1536

Wel, Cromwell! Mae'r Ddeddf Diddymu'r
Mynachlogydd Llai mewn grym!

Ydy, Eich Mawrhydi, mae'r Ddeddf newydd yn
nodi bod rhaid ildio pob addoldy sydd ag
incwm o £200 neu lai y flwyddyn i'r Goron.

Gwnaf i orchymyn bod unrhyw beth o
werth yn cael ei dynnu o'r adeiladu ...

Cromwell, beth fydd yn
digwydd i fynachod a lleianod
yr addoldai hyn?

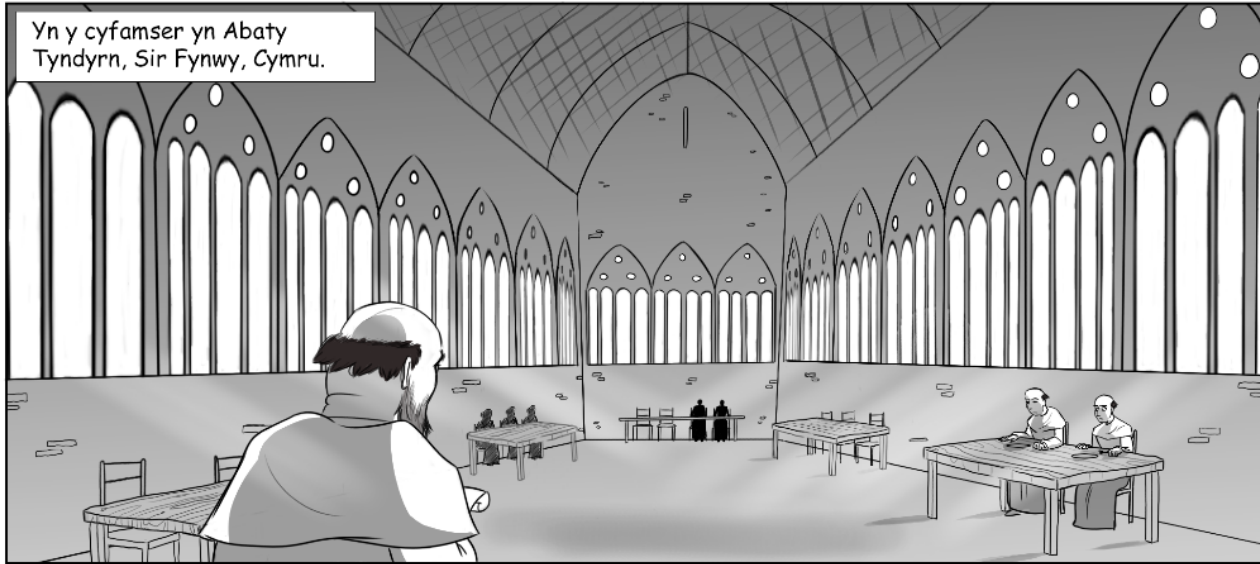
Gall y dodrefn
fynd i ocsiwn.
Gwnaf i adael i
arglwyddi ac
uchelwyr rentu'r
tir gen i.

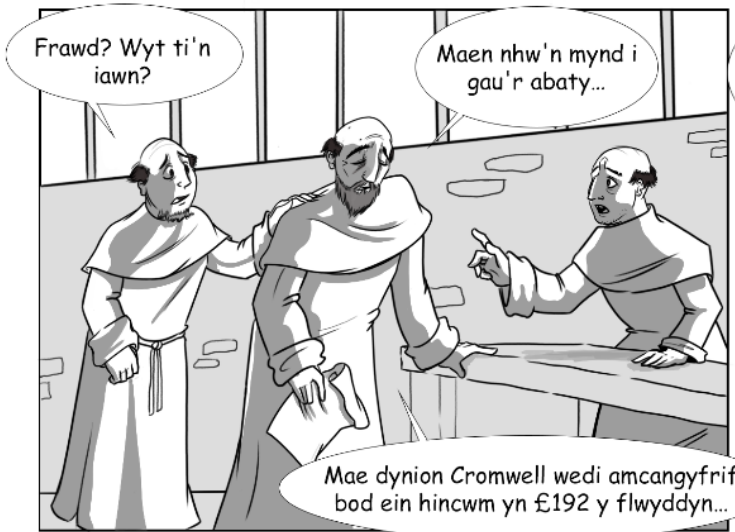
Byddant yn
cael dewis.
Gallant
naill ai gael eu
symud i
addoldy mwy
neu dderbyn
pensiwn.

Ymhen fawr o dro, bydd gen i ddigon o
arian i dalu fy myddinoedd ac i gadw Lloegr a
Chymru'n ddiogel.

Yn y cyfamser yn Abaty Tyndyrn, Sir Fynwy, Cymru.

Frawd? Wyt ti'n iawn?

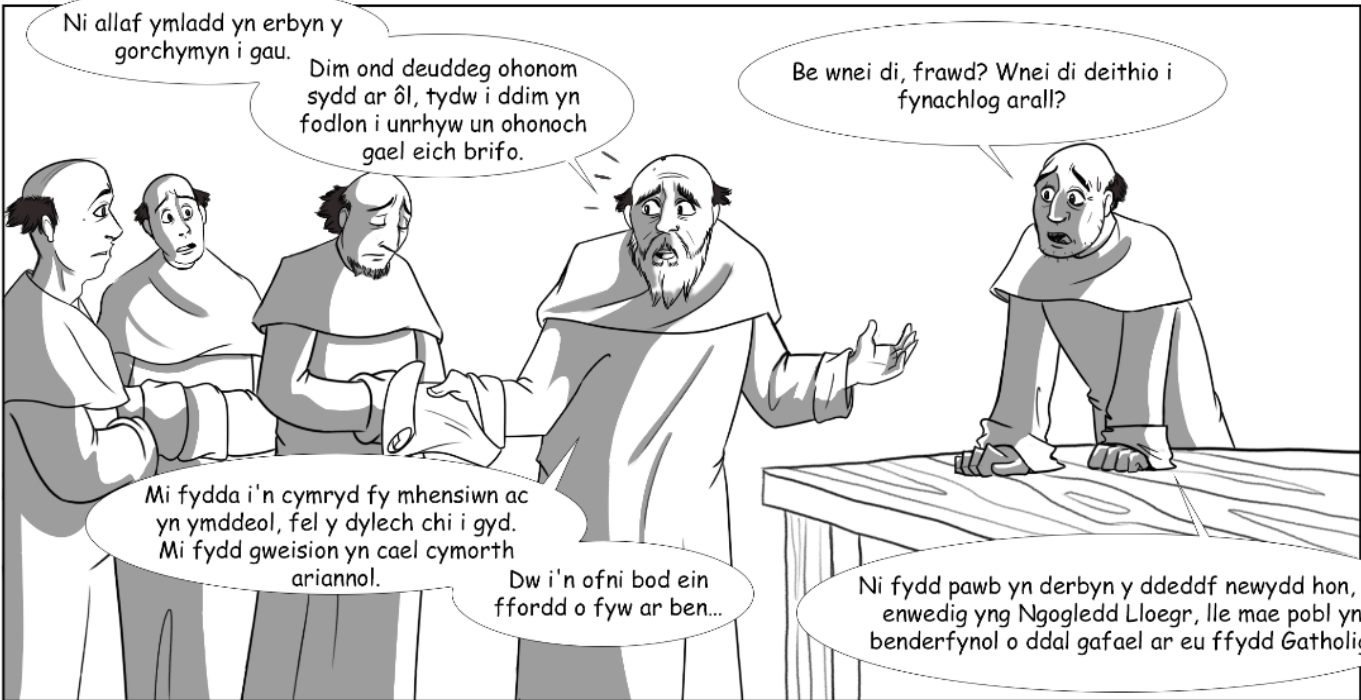
Maen nhw'n mynd i gau'r abaty...

Mae dynion Cromwell wedi amcangyfrif bod ein hincwm yn £192 y flwyddyn...

Ond ni yw abaty cyfoethocaf Cymru! Mae genym ni incwm o £238 y flwyddyn!

Allan nhw ddim ein cau ni!

Ni allaf ymladd yn erbyn y gorchymyn i gau.

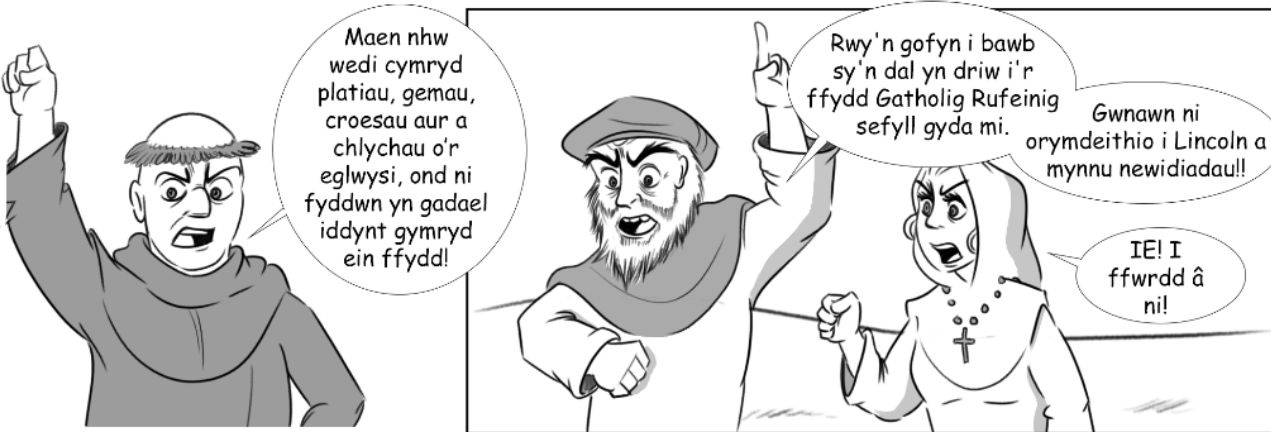
Dim ond deuddeg ohonom sydd ar ôl, tydw i ddim yn fodlon i unrhyw un ohonoch gael eich brifo.

Be wnei di, frawd? Wnei di deithio i fynachlog arall?

Mi fydda i'n cymryd fy mhensiwn ac yn ymddeol, fel y dylech chi i gyd. Mi fydd gweision yn cael cymorth ariannol.

Dw i'n ofni bod ein ffordd o fyw ar ben...

Ni fydd pawb yn derbyn y ddeddf newydd hon, yn enwedig yng Ngogledd Lloegr, lle mae pobl yn benderfynol o ddal gafael ar eu ffydd Gatholig!

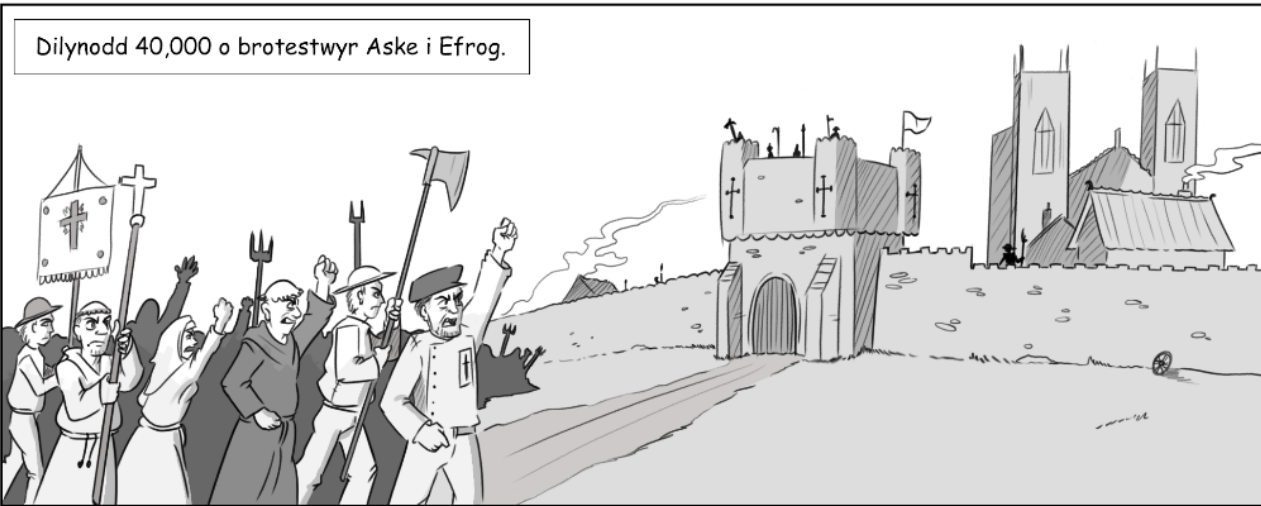
O gael ei ysbrydoli gan eu gwrthryfel yn Lincoln, dechreuodd ail wrthryfel ar 13 Hydref 1536, dan arweinyddiaeth dyn o'r enw Robert Aske.

Cawsant wared ar y mynachlogydd pan mae pobl eu hangen fwyaf. Gwnawn ni orymdeithio i Efrog. Enw ein gorymdaith fydd y Bererindod Gras!

Dilynodd 40,000 o brotestwyr Aske i Efrog.

Fi yw Dug Norfolk, ac mae'r Brenin Harri VIII wedi fy nanfon yma i wrando ar eich gofynion.

Os gallech aros, siaradaf â'r brenin a helpu rhywfaint o addoldai i ailagor.

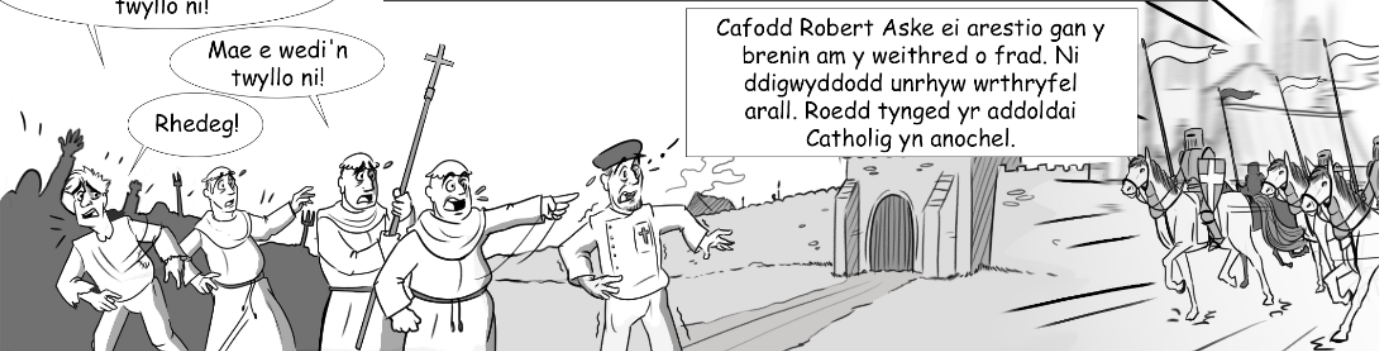
Mae Dug Norfolk wedi'n twyllo ni!

Mae e wedi'n twyllo ni!

Rhedeg!

Erbyn i'r protestwyr sylweddoli eu bod wedi'u twyllo, roedd yn rhy hwyr...

Cafodd Robert Aske ei arestio gan y brenin am y weithred o frad. Ni ddigwyddodd unrhyw wrthryfel arall. Roedd tynged yr addoldai Catholig yn anochel.

Dyma ti, Cromwell!

Mewn tair blynedd, dyw'r Goron heb wneud digon o arian o'r mynachlogydd ac abatai bach...

Efallai bod angen cyfraith newydd arnom ar gyfer cau'r mynachlogydd ac abatai mwy?

Mae hwn yn swnio fel syniad rhagorol!

Gallwn ei alw'n Ddeddf Diddymu'r Mynachlogydd Mwy 1539.

Pan fydd popeth o werth wedi'i dynnu ohonynt, efallai y rhoddaf rywfaint o'r tir i'r dynion hynny sydd wedi fy helpu yn ystod yr adeg anodd hon...

A fyddet ti am unrhyw dir yn arbennig, Thomas Cromwell?

Fel y mae'n digwydd, hoffwn i gael ychydig o dir yng Nghymru... Beth am Abaty Ystrad Fflur?

Wrth gwrs, dyna'r peth lleiaf y gallaf ei wneud i ti, Thomas...

Mae Henry Somerset wedi bod yn driw i'n hachos. Thomas, gwna nodyn y caiff e Abaty Tyndyrn.

Iawn, Eich Mawrhydi...

Dysgu pellach i bawb

Adnoddau addysgiadol pellach, teithiau digidol, ffilmiau treftadaeth 15 munud a syniadau ar gyfer prosiectau dysgu, yn cynnwys lliaws o gomics a gweithgareddau celf comics, ar gael ar ein gwefan: Cadw.llyw.cymru/dysgu

Dod o hyd i le i'w ymweld

Cadw.llyw.cymru/ymweld

Cof Cymru

Asedau Hanesyddol Cenedlaethol Cymru

cadw.llyw.cymru/cyngor-a-chymorth/cof-cymru

Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru

Rhestr enwau lleoedd hanesyddol yng Nghymru

rcahmw.gov.uk/discover/list-of-historic-place-names

Coflein - Catalog ar-lein o archaeoleg, adeiladau, treftadaeth ddiwyllianol ac arforol yng Nghymru

Coflein.gov.uk

Archwilio

Cofnodion Amgylcheddol Hanesyddol Cymru

Archwilio.org.uk

Dod o hyd i adnoddau dysgu Cadw a nifer o sefydliadau eraill celfyddydol, treftadaeth a diwylliannol ar Hwb

Hwb.cymru

 [@CadwWales](https://twitter.com/CadwWales)

 [@CadwWales](https://www.facebook.com/CadwWales)

 [@CadwCymruWales](https://www.instagram.com/CadwCymruWales)